

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

KATE MORTON

Casa de la Riverton

Traducere din engleză de
SÎNZIANA DRAGOȘ

HUMANITAS
fiction

Lui Davin, care mă ține de mână peste vârtoare

PARTEA ÎNTÂI

Nălucile se dezmoțesc

Am avut un coșmar în noiembrie, anul trecut.

Se făcea că mă aflam din nou la Riverton, în 1924. Toate ușile erau deschise, iar perdelele de mătase fluturau, umflându-se în adierea brizei de vară. Cocoțată sus pe deal, sub arșarul străvechi, orchestra intona leneș o melodie târăgănată. Văzduhul răsună de hohote de râs și clinchet de cristaluri, iar cerul avea acea culoare albastră pe care cu toții o crezuserăm distrusă pentru totdeauna de război. Un valet elegant, în uniformă neagră cu alb, turna șampanie în vârful unei piramide formate din cupe, în aplauzele celor prezenți, încântați de această risipă.

Mă vedeam, așa cum se întâmplă în vise, plimbându-mă printre oaspeți, cu mișcări încete, mult mai lente decât în realitate, într-o învălmășeală de mătăsurii și paiete.

Căutam pe cineva.

Apoi peisajul s-a schimbat și m-am pomenit lângă pavilionul de vară, doar că nu era cel de la Riverton – nici n-avea cum să fie. Nu era clădirea nouă și strălucitoare pe care o proiectase Teddy, ci una veche, năpădită de vița care se cățara pe pereți, răsucindu-se pe sub ferestre și sugrumând stâlpii.

Mă striga cineva, o femeie a cărei voce o cunoșteam, venind de după clădire, de pe malul lacului. Am luat-o în jos, pe pantă, frecându-mi mâinile de trestii înalte. Am zărit o siluetă chircită pe mal.

Era Hannah, cu rochia de mireasă murdară de noroiul care i se prelingea pe trandafirașii ornamentali. A ridicat ochii spre mine, chipul ei palid fiind scaldat în semiîntuneric.

— Ai venit prea târziu, mi-a spus cu o voce care mi-a înghețat sângele în vine, făcând semn spre mâinile mele. Ai venit prea târziu.

Mi-am privit și eu mâinile tinere, mânjite de málul întunecat, ținând trupul înțepenit și rece al ogarului mort.

Știu de unde mi se trage visul. De la scrisoarea cineastei. Nu prea mai primesc scrisori în ultima vreme: doar din când în când, câte o ilustrată de vacanță de la vreun prieten conștiincios, vreo înștiințare de rutină de la banca la care îmi păstrez economiile, vreo invitație la botezul unor copii ai căror părinți constat cu surprindere că nu mai sunt pruncii pe care îi știam.

Scrisoarea Ursulei sosise într-o marți dimineață, pe la sfârșitul lui noiembrie, și Sylvia mi-o adusese când a venit să-mi facă patul.

— Ai o scrisoare astăzi, a spus ea, fluturând plicul și arcuindu-și sprâncenele creionate din belșug. Din America, după timbru. Nepotul, poate?

Sprânceana stângă i s-a arcuit întrebător, iar vocea i s-a prefăcut într-o șoptă gaturală.

— Groaznică întâmplare, absolut groaznică. Și el, ce om drăguț!

I-am mulțumit pentru scrisoare. Îmi place Sylvia. E una dintre puținele persoane capabile să vadă tânăra de douăzeci de ani care se ascunde dincolo de ridurile de pe chipul meu. Totuși, refuz să mă las antrenată într-o discuție despre Marcus.

Am rugat-o să tragă draperiile, iar ea și-a strâns buzele o clipă, înainte de a trece la următorul subiect preferat: vremea, probabilitatea unor ninsori abundente de Crăciun și chinurile pe care le-ar stârni acest lucru pacienților artritici. Eu răspundeam doar atunci când eram întrebată, cu gândul la plicul din poală, întrebându-mă al cui ar fi putut fi scrisul acela ascuțit, la timbrele străine și la marginile șifonate, care trădau o călătorie lungă.

— Gata! N-ai vrea să ți-o citesc eu? a întrebat Sylvia, umflând perna cu o ultimă lovitură. Să-ți mai cruți ochii!

— Nu, mulțumesc. Dar ai putea să-mi dai ochelarii.

După ce a plecat, promițând că se întoarce să mă ajute cu îmbrăcatul imediat ce își termină rondul, am scos scrisoarea din plic, cu mâini tremurătoare, întrebându-mă dacă într-adevăr avea să vină, în cele din urmă, acasă.

Dar scrisoarea nu era de la Marcus. Era de la o tânără care făcea un film despre trecut. Voia să mă uit la decorurile ei și să-mi amintesc lucruri și locuri de demult. Ca și cum nu mi-aș fi petrecut viața întregă prefăcându-mă că le-am uitat.

N-am luat în seamă scrisoarea. Am împăturit-o cu grijă, în liniște, și am pus-o într-o carte pe care renunșasem de mult să o mai citesc.

Și apoi am răsuflet lung. Nu era prima dată când mi se reamintea de ceea ce se întâmplase la Riverton cu Robbie și surorile Hartford. Odată am văzut sfârșitul unui film documentar despre poezii de război. Când chipul lui Robbie a umplut ecranul, cu numele scris în josul imaginii cu litere de-o șchioapă, am simțit cum mi se încrețește pielea. Dar nu s-a întâmplat nimic. Ruth nu s-a clintit, crainicul și-a continuat povestea, iar eu am continuat să șterg vasele.

Altă dată, citind ziarul, mi-a atras atenția un nume cunoscut, zărit întâmplător în programul de televiziune, al unui invitat la o emisiune dedicată sărbătoririi a șaptezeci de ani de la începuturile filmului britanic. L-am însemnat, cu inima zbătându-mi-se în piept, întrebându-mă dacă voi avea curajul să mă uit. În cele din urmă, am adormit înainte să se sfârșească. Au vorbit puțin și despre Emmeline. Câteva fotografii publicitare, dar nici una nu îi arăta adevărata frumusețe, o secvență dintr-unul din filmele ei mute, *Venus*, în care apărea tare ciudată: cu obrajii supti și mișcări sacadate, ca de marionetă. Nu se făcea nici o referire la celelalte filme, cele care făcuseră atâta vâlvă. Cred că nu mai merită nici măcar menționate în vremurile astea pline de promiscuitate și o prea mare îngăduință.

Dar deși m-am confruntat și altă dată cu astfel de amintiri, scrisoarea Ursulei era diferită. Pentru prima oară în peste șaptezeci de ani, cineva se gândise la mine în legătură cu întâmplările acelea, își amintise că o tânără pe nume Grace Reeves se aflase la Riverton în vara aceea. Mă făcea să mă simt vulnerabilă, arătată cu degetul. Vinovată.

Nu. Eram hotărâtă. Scrisoarea va rămâne fără răspuns. Și m-am ținut de cuvânt.

Dar a început să mi se întâmple ceva ciudat. Amintiri îndelung ascunse în cotloane întunecate ale memoriei au pornit a se strecura printre crăpături. Din ele au început să țâșnească imagini clare, imaculate, de parcă n-ar fi trecut o viață întreagă de atunci. Conversații întregi, cuvânt cu cuvânt, nuanță cu nuanță, scene retrăite ca într-un film.

Mă uimesc pe mine însămi. În timp ce amintirile mai recente îmi sunt ciuruite de molii, descopăr că trecutul îndepărtat e clar și bine conturat. În ultima vreme îmi apar, tot mai des, năluci din alte vremuri și mă uimește faptul că acest lucru nu mă deranjează. Nu atât de mult pe cât aș fi crezut. Și-ntr-adevăr, nălucile pentru care mi-am irosit viața, încercând să le uit, aproape că au devenit o plăcere, ceva ce aștept

cu nerăbdare, asemenea acelor seriale despre care tot vorbește Sylvia, grăbindu-se să-și încheie rondurile, pentru a merge să le vadă la televizorul din holul principal. Probabil am uitat că au fost și momente frumoase, care au luminat întunericul acela.

Când a sosit și cea de-a doua scrisoare, cu același scris ascuțit, pe aceeași hârtie moale, știam că am să accept, că am să merg să văd decorurile. Eram curioasă, o senzație pe care n-o mai simțisem de mult timp. Nu ți se mai oferă multe motive de curiozitate când ai nouăzeci și opt de ani, dar voiam să o cunosc pe această Ursula Ryan care dorește să-i readucă pe toți la viață, care se dovedește atât de pasionată de povestea lor.

Așa că i-am scris o scrisoare, pe care mi-a pus-o Sylvia la poștă, și am stabilit o întâlnire.

Salonul

Părul meu, dintotdeauna deschis la culoare, este acum alb ca spuma și foarte, foarte lung. E destul de moale, tot mai moale pe zi ce trece. Este singura mea cochetărie – Dumnezeu mi-e martor că nu mai am prea multe lucruri cu care să mă fălesc. Oricum, nu la vârsta asta. Nu l-am mai tuns de mult, încă din 1989. Am norocul că pe Sylvia nu o deranjează să îl perie, cu atâta blândețe, să îl împletească zi de zi. Asta nu intra nici pe departe în atribuțiile ei și îi sunt foarte recunoscătoare. Să nu uit să-i mulțumesc.

Am pierdut însă ocazia de-a o face azi-dimineață, eram prea emoționată. Abia am putut să beau sucul pe care mi l-a adus. Firicelul de energie nervoasă care m-a străbătut întreaga săptămână s-a strâns peste noapte într-un adevărat ghem. M-a ajutat să îmi îmbrac rochia de culoarea piersicii, pe care mi-a cumpărat-o Ruth de Crăciun, și mi-a schimbat papucii cu pantofii care zac de obicei fără rost în dulap. Pielea lor era destul de tare, și Sylvia a fost nevoită să mi-i bage cu forța în picioare, dar respectabilitatea are și ea un preț. Sunt prea bătrână să mai capăt deprinderi noi și nu mă pot împăca deloc cu obiceiul altor pacienți mai tineri de a purta papuci în afara camerei.

Machiajul mi-a readus viață în obraji, dar am avut grijă ca Sylvia să nu întrecă măsura. Nu-mi place să arăt ca un manechin de la pompe funebre. Un pic de ruj e suficient: sunt atât de palidă și plâpândă.

Mi-am pus cu greu la gât lănișorul cu medalion, eleganța lui de secol al nouăsprezecelea fiind destul de nepotrivită cu îmbrăcămintea mea comodă. L-am îndreptat, mirându-mă de îndrăzneala mea, întrebându-mă ce va spune Ruth când îl va vedea.

Privirea mi-a căzut pe noptieră, la rama subțire de argint. O fotografie de la nunta mea. Aș putea să trăiesc la fel de bine și fără ea aici – bietul John, nunta noastră a avut loc cu atât de mult timp în

urmă, iar căsnicia a fost atât de scurtă – dar fac asta pentru Ruth. Îi face plăcere, cred, să-și imagineze că-i duc dorul.

Sylvia m-a ajutat să mă duc în salon – încă mă emoționez când aud cuvântul ăsta –, unde ne este servit micul dejun și unde rămân să o aștept pe Ruth, care și-a călcat pe suflet (zice ea) și a acceptat să mă ducă la Studiourile Shepperton cu mașina. Am rugat-o pe Sylvia să mă așeze singură la o masă dintr-un colț și să-mi aducă un pahar de suc, apoi am recitit scrisoarea de la Ursula.

Ruth a sosit la opt și jumătate fix. Poate că avea îndoieli asupra acestei escapade, dar este exagerat de punctuală, așa cum a fost întotdeauna. Despre copiii născuți în vremuri de restriște se spune că sunt urmăriți în permanență de atmosfera tensionată în care au venit pe lume, iar Ruth – produs al celui de al Doilea Război Mondial – confirmă regula. E atât de diferită de Sylvia, care, cu cincisprezece ani mai tânără, se fâțâie de colo-colo, cu fuste scurte și strâmte, râde tare și își schimbă culoarea părului odată cu fiecare nou „prieten“.

Ruth a traversat încăperea, bine îmbrăcată, impecabil aranjată, dar țepăună ca un stâlp de telegraf.

— 'Neața, mami, a spus, abia atingându-mi obrazul cu buzele ei reci. Ai luat masa? Sper că ai mâncat mai mult de-atât, a continuat ea, uitându-se la paharul pe jumătate gol din fața mea. Va fi aglomerație pe drum și n-o să ne putem opri. Vrei să mergi la toaletă? a mai întrebat ea, uitându-se la ceas.

Scutur din cap, întrebându-mă când oare am devenit eu copilul ei.

— Uite că ți-ai pus medalionul de la tata; de când nu l-am mai văzut!

S-a aplecat să mi-l îndrepte, dând bucuroasă din cap.

— Avea gusturi fine, nu-i așa?

Am încuviințat, constatând emoționată cum micile neadevăruri spuse celor mici sunt crezute fără rezerve. M-am simțit năpădită de afecțiune față de fiica mea cea țâfnoasă și mi-am înfrânat iute vechiul sentiment de vinovăție maternă care mă cuprinde ori de câte ori mă uit la chipul ei încordat.

Mi-a luat brațul și mi l-a îndoit peste al ei, punându-mi bastonul în cealaltă mână. Mulți dintre pacienți preferă să meargă cu cadrul sau chiar cu scaunele cu roțile motorizate, dar eu mă descurc încă destul de bine cu bastonul, m-am obișnuit așa și nu văd de ce aș renunța.

E fată bună Ruth a mea, serioasă și de cuvânt. S-a îmbrăcat elegant azi, de parcă ar merge la doctor sau la avocat. Știam eu că o să se gătească. Vrea să facă impresie bună, să-i arate cineastei ăsteia că, indiferent ce a fost mama ei cândva, Ruth Bradley McCourt e o persoană respectabilă, din clasa de mijloc, așa să știți dumneavoastră!

O vreme am mers în tăcere, apoi Ruth a pornit radioul, încercând să găsească un post. Avea mâini de bătrână, cu încheieturile umflate, cu urme lăsate de inelele pe care și le îndesase cu forța azi-dimineață. Ce ciudat e să-ți vezi propria fiică îmbătrânind. Mă uit și la mâinile mele, împreunate în poală. Mâini harnice cândva, care au făcut și treburi umile și grele. Mâini care sunt acum cenușii, flasce și inerte. Ruth s-a oprit, în fine, la un program cu muzică clasică. Crainicul a vorbit o vreme, destul de neinteresant, despre cum și-a petrecut sfârșitul de săptămână și apoi a început să cânte Chopin. Ce coincidență ca tocmai astăzi să ascult valsul în do diez minor.

Ruth a parcat mașina în fața unor clădiri mari, albe, pătrătoase ca niște hangare. A oprit motorul și a rămas nemișcată o clipă, privind drept înainte.

— Nu-mi dau seama de ce trebuie să faci asta, a spus încet, cu buzele strânse. Ai făcut atâtea alte lucruri în viața ta. Ai călătorit, ai studiat, ai crescut un copil... De ce vrei să îți se aducă aminte ce ai fost?

Evident că nu aștepta un răspuns și nici nu l-a primit. A oftat, a ieșit iute din mașină și mi-a adus bastonul din portbagaj. M-a ajutat să cobor, fără a-mi adresa vreun cuvânt.

Ne-a întâmpinat o tânără. Subțire, cu păr lung, blond, lăsat pe spate, cu un breton bogat pe frunte. Era acel gen de fată despre care puteai spune că e urâtă, dacă n-ar fi avut niște ochi căprui minunați. Rotunzi, adânci și expresivi, de o culoare intensă, asemenea vopselei încă umede dintr-un portret pictat în ulei.

S-a îndreptat grăbită spre noi și mi-a luat mâna care se odihnea pe brațul lui Ruth.

— Cât de mult mă bucur că ați venit, doamnă Bradley. Eu sunt Ursula.

— Grace, am spus eu iute, înainte ca Ruth să apuce să spună „doamna doctor”. Mă cheamă Grace.

— Grace! a repetat Ursula, radioasă. Nu vă puteți închipui cât de emoționată am fost când am primit scrisoarea dumneavoastră.

Avea accent englezesc, lucru destul de surprinzător, judecând după adresa americană de pe scrisoarea ei.

— Vă mulțumesc frumos pentru că ați făcut pe șoferul astăzi, a continuat ea, îndreptându-se spre Ruth.

Am simțit-o pe fiica mea încordându-se lângă mine.

— Doar nu era să v-o trimit pachet într-un autobuz aglomerat, nu?

Ursula a râs și m-am bucurat că cei mai tineri iau atât de ușor mitocănia drept ironie.

— Ei bine, haideți înăuntru. O să înghețăm afară. Scuzați haosul de-aici. Începem filmările săptămâna viitoare și suntem înnebuniți să punem totul la punct. Speram să o puteți întâlni și pe scenografa, dar a trebuit să plece la Londra după niște materiale. Dacă mai sunteți aici când se întoarce, poate că... Fiți atentă la prag, urmează câteva trepte.

Ne-a condus într-un hol și apoi printr-un coridor întunecos, cu uși de o parte și de cealaltă. Unele erau întredeschise și, din mers, am prins cu privirea niște umbre așezate dinaintea unor ecrane strălucitoare de computer. Nimic nu semăna cu celălalt studio de film, în care fusesem cu Emmeline cu atât de mulți ani în urmă.

— Ei, cum vă simțiți? a întrebat Ursula când am ajuns în dreptul ultimei uși. Haideți înăuntru, să bem un ceai.

A deschis ușa și-am fost împinsă, dincolo de prag, de-a dreptul în trecut.

Era chiar salonul de la Riverton. Până și tapetul de pe pereți era același, „Lalele înflăcărare“ grenă, în stil Art Nouveau, făcut la Studiourile Silver, la fel de strălucitor ca în ziua când l-au adus de la Londra și l-au lipit. În mijloc, lângă șemineu, era o canapea de piele acoperită de cuverturi de mătase indiene, la fel cu cele aduse din străinătate de lordul Ashbury, bunicul lui Hannah și al lui Emmeline, pe când era doar un tânăr ofițer. Ceasul marinăresc stătea la locul lui, deasupra șemineului, lângă sfeșnicul de Waterford. Se străduiseră foarte tare să îl imite în cel mai mic detaliu, dar, după ticăit, se simțea că este un fals. Chiar și acum, după optzeci de ani, îmi amintesc ticăitul ceasului din salon. Sunetul molcom, dar persistent cu care marca trecerea timpului: răbdător, sigur, rece – de parcă ar fi știut, încă de pe atunci, că timpul nu era prietenos cu cei care trăiau în casa aceea.